

Sivistysvaliokunnalle 5.4.2022

Yliopistokeskusten yhteistyöfoorumin lausunto kohtaanto-ongelmaan liittyen

Kiitämme lausuntopyynnöstä osaamisen kohtaanto-ongelmaan liittyen! **Yliopistokeskukset ovat useamman yliopiston ja kaupungin välisiin sopimuksiin perustuvia kokonaisuuksia ja osa Suomen yliopistojärjestelmää. Ne toimivat useiden yliopistojen yhteistyöalustoina ja verkostoituvat alueilla yritysten ja kuntien kanssa.** Yliopistokeskukset sijaitsevat Kajaanissa, Kokkolassa, Lahdessa, Mikkelissä, Porissa ja Seinäjoella. Liittyen osaamisen kohtaanto-ongelmaan, haluamme lausua seuraavaa.

Kohtaanto-ongelma on erilainen eripuolilla Suomea, eikä siihen ole yhtä ratkaisua, joka sopisi kaikkialle. Yliopistokoulutuksen saaneiden osalta haaste korostuu alueilla, joissa etäisyydet yliopistojen toimintaan ja tarjontaan ovat suuret. Yliopistokoulutuksen saajien tarpeet voivat olla joillakin aloilla ja alueilla yksittäisiä. **Ratkaisut ovatkin monin paikoin yksilö- ja organisaatiokohtaisia, joka toisaalta sitoo myös paljon resursseja.** Ennakointityön on oltava systemaattista, valtakunnallista ja maakunnallista, ja sen pohjalla pitää olla entistä tiiviimpää vuorovaikutusta yliopistojen ja työelämän välillä.

Koulutukselliset ratkaisut ovat avainasemassa ja uusia osaamistarpeiden pohjalta tehtyjä koulutusavauksia ja aloituspaikkalisäyksiä onkin tehty eri puolilla Suomea. Joillakin aloilla tarpeet ovat yhteisiä, näitä ovat mm. kasvatusta, sote- ja ICT-alat. Haasteena monella alalla on paikoitellen maantiede, sillä vastavalmistuneiden osaajien houkuttelu kasvukeskuksista muualle Suomeen on välillä vaikeaa. Nähdäksemme **huomiota pitäisi kiinnittää enemmän opiskelijoiden ja työnantajien yhteyksien rakentamiseen jo opiskeluaikana. Keinoina tässä ovat opintoihin kuuluvien kurssitöiden ja opinnäytetöiden aiheiden välittäminen. Tarvitaan kokonaisuutena enemmän vuorovaikutusta työnantajien ja korkeakoulujen välille.** Muutamissa maakunnissa on tehty alueellista yhteistyötä esimerkiksi kauppakamarien kanssa ja valmisteltu oppaita yritysten ja oppilaitosten yhteistyön kehittämiseen.

Oman kysymyksensä muodostaa kansainvälisten opiskelijoiden rekrytoiminen. On koko Suomen kannalta tärkeää saada Suomessa koulutettuja kansainvälisiä opiskelijoita myös työllistymään Suomessa. **Alueelliset erot ovat isoja, mutta keskusteluissa oppilaitosten ja elinkeinoelämän edustajien kesken on tullut selville, että tähän tarvitaan lisää ohjausta, opastusta ja tukea.** Opiskelijoille on pystyttävä viestimään tarkemmin työmahdollisuuksista ja työllistymisen edellytyksistä, kuten työkulttuurista ja kielitaidosta. Samalla ainakin osa elinkeinoelämän toimijoista tarvitsee lisää tietämystä erilaisuuden ymmärtämisestä, erilaisista kulttuureista sekä kielitaidosta ja sen kehittämisestä.

Monessa yrityksessä löytyisi omasta henkilökunnasta vaativimpiin tehtäviin soveltuvia henkilöitä, mutta heidän kouluttamisensa tehtävää, uudelle vaativalle tasolle, ei välttämättä onnistu yliopistokaupunkien ulkopuolella. **Koulutusohjelmien lisäksi tulisi rakentaa enemmän mahdollisuuksia yksilöllisten joustavien opintopolkujen rakentamiseen. Tämä vaatii toisaalta enemmän panostusta henkilökohtaiseen ohjaukseen sekä lisää paikka- ja aikariippumattomia opintojen suorittamismahdollisuuksia.** Tätä voisi tehdä eri yliopistojen yhteistyönä.

Mielestämme yliopistokeskuksilla on selvä rooli edellä mainittujen asioiden edistämisessä. Yliopistokeskukset ovat useamman yliopiston verkostoja sekä niillä on poikkeuksellisen tiiviit yhteydet toiminta-alueillansa. **Yliopistokeskukset ovat mukana alueellisessa ennakointityössä ja meillä on runsaasti toimiala- ja yrityskohtaisia vuorovaikutusfoorumeja.** Foorumeilla käsitellään osaamisen kysyntään ja tarjontaan liittyviä asioita. Yliopistokeskusten kehittäminen perustuu aina alueelliseen tarpeeseen ja alueellisen kilpailukyvyn nostaminen on keskeinen kehittämisen lähtökohta. Yliopistokeskukset ovat monella alalla verkostojen solmukohtia, hubeja, jonne perustettujen tutkimusryhmien kautta pystytään välittämään tehokkaasti kontakteja yliopistojen ja elinkeinoelämän välille. Yliopistokeskusten resurssit ovat kuitenkin osana yliopistolaitosta huomattavan pienet. Ne pystyvät kuitenkin toteuttamaan uudenlaista vuorovaikusta edistäviä pilottihankkeita, käytännössä kuitenkin vain täydentävällä rahoituksella.

Yliopistokeskusten yhteistyöfoorumi

Vesa Virtanen, johtaja
Kajaanin yliopistokeskus

Minna-Maija Salomaa, pääsihteeri
Lahden yliopistokampus

Tarmo Lipping, johtaja
Porin yliopistokeskus

Marko Aittola, johtaja
Kokkolan yliopistokeskus Chydenius

Matti Malinen, pääsihteeri
Mikkelin yliopistokeskus

Juha Alarinta, johtaja
Seinäjoen yliopistokeskus